

28.02.2022

Asia/22

§ 164 Helsingin kävelyn edistämishjelma

HEL 2020-003491 T 08 00 04

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Minja Koskelan ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kävelyn edistämishjelma korj. 3.2.2022
- 2 Asukaskyselyn tulokset -julkaisu
- 3 Vanhusneuvoston lausunto Kävelyn edistämishjelmasta
- 4 Vammaisneuvoston lausunto Kävelyn edistämishjelmasta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy Helsingin kävelyn edistämishjelman (liite 1) ohjeellisenä noudatettavaksi.

Tiivistelmä

Kaupunkirakenne ja siihen kuuluva infrastruktuuri ja liikennejärjestelmä määrittävät kaupunkielämälle puitteita. Kävelyllä on keskeinen rooli kaupunkielämän ja kaupunkikehityksen kannalta. Kävelyn edistämishjelmassa tunnistetaan keskeisiä tavoitteita ja kehittämistarpeita, jotka edistävät kävelyä. Kävely ei ole vain liikennettä, vaan kaupunkitilan käyttöä. Käveltävyyteen vaikutetaan koko rakennetun ympäristön suunnittelulla, ei vain jalkakäytävillä ja muilla kävelyreiteillä.

Kävelyn edistämishjelma perustuu Helsingin yleiskaavaan 2016. Ohjelma on valmisteltu erityisesti maankäytön ja liikennesuunnittelun tar-

peisiin. Tarkoituksena on selkiyttää suunnittelun lähtökohtia, joilla tuetaan elävän ja houkuttelevan kaupunkiympäristön kehittymistä. Painopisteenä ovat yleiskaavassa määritellyt keskusta-alueet ja raideliikenneasemien ympäristöt. Näitä kehitetään yleiskaavan ja siihen liittyvän keskusta-alueita koskevan määräyksen mukaisesti kävelypainotteisina alueina.

Kävelyn edistämishjelma asettaa neljä päätavoitetta ja viisi toimenpidettä ohjaamaan kävelyn edistämistä Helsingin yleiskaavan 2016 keskusta-alueilla. Ohjelmassa on otettu huomioon kaupungin keskeisimpien kävelyn edistämiseen liittyvien strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien linjaukset, Helsingin yleiskaava 2016 ja Helsingin liikkumisen kehittämishjelma. Uusi kaupunkistrategia Kasvun paikka - kaupunkistrategia vuosille 2021-2025 painottaa edeltäjänsä lailla kävelyn ja käveltävyyden merkitystä kaupungissa.

Kaupunkistrategian 2021-2025 mukaan Helsinki tavoittelee hiilineutraaliutta jo vuoteen 2030 mennessä sekä terveellistä, kilpailukykyistä ja elävää Helsinkiä. Kävelyn edistäminen tukee näiden kaikkien tavoitteiden saavuttamista. Käveltävän Helsingin vision 2030 mukaan kävelyn edistäminen vie kohti kestävän kehityksen mukaista hiilineutraalia, asuttavaa, terveellistä ja kilpailukykyistä Helsinkiä 2030. Vision mukaan kävely on Helsingissä ensisijainen liikkumismuoto, jota priorisoidaan suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa.

Kävelyn edistämishjelma painottuu Helsingissä vahvasti kävelyn ydinalueiden ja asemanseutujen käveltävyyden edistämiseen osana Helsingin kaupunkikeskustojen kokonaiskehitystä. Neljä päätavoitetta antavat suunnan niille toimenpiteille, joita tarvitaan käveltävämmän Helsingin saavuttamisessa vuoteen 2030 mennessä. Ohjelman viisi toimenpidettä ovat:

1. Kävelyn suunnitteluohjeen laatiminen
2. Jalankulkuverkoston hierarkian määrittäminen
3. Jalankulun kunnossapidon hierarkian päivittäminen
4. Kävelyn tutkimuksen toimintasuunnitelman laatiminen ja
5. Kävely-ympäristön kokeilut.

Kävelyn edistämishjelman valmistelua on ohjannut ohjausryhmä, jossa on ollut edustus kaupunkiympäristön toimialan liikenne- ja katusuunnittelu-, asemakaavoitus- sekä kaupunkitila- ja maisemapalvelusta. Lisäksi ohjausryhmässä on ollut edustaja Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymästä (HSL) sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan liikkumishjelmasta.

Ohjelman laatiminen alkoi loppuvuodesta 2018 ja varsinaista ohjelman laadintaa edeltäviin työvaiheisiin kuului parhaiden käytäntöjen valinta muiden kaupunkien kävelyn edistämishjelmista, työpajat kävelyn parissa työskenteleville asiantuntijoille, tutkimuskirjallisuuskatsauksen laatiminen, asukaskyselyiden analyysit, Helsingin kävelyn nykytilannekatsaus sekä vuorovaikutus ohjelman toimenpiteiden osallisten kanssa.

Esittelijän perustelut

Nykytila

Kävelyn kulkutapaosuus on Helsingissä kansainvälisesti verrattuna korkea. Vuonna 2019 helsinkiläiset tekivät 39 % kaikista kaupungin sisäisistä matkoista kävelen. Joukkoliikenteellä tehtiin 29 %, henkilöautolla 22 % ja polkupyörällä 9 % kaikista vuorokauden matkoista. Kestävien kulkutapojen yhteenlaskettu osuus oli 77 %. (Helsinkiläisten liikkumistottumukset 2019.) Korona-pandemia näkyi vuoden 2020 kulkutapaosuuksissa vahvasti. Kävelyn osuus nousi selvästi ollen 52 % kaikista tehdyistä matkoista. Kävelyn osuus korostui etenkin kantakaupungissa. Sen sijaan julkisten liikennevälineiden matkaosuudet ovat vähentyneet selvästi. Vuorokauden aikana tehdyistä matkoista 17 %:ssa käytettiin joukkoliikennettä, 52 %:ssa matkoista käveltiin, 20 %:ssa käytettiin henkilöautoa ja 11 %:ssa pyöräiltiin vuonna 2020. (Helsinkiläisten liikkumistottumukset 2020.) Helsinkiläisten koko Helsingin seudulla tekemistä matkoista kävelyn osuus oli 29 % vuonna 2018 (Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2018).

Pääkaupunkiseudun asukkaiden liikkumista on seurattu 1980-luvulta alkaen ja yleisenä trendinä on ollut henkilöauton ja joukkoliikenteen osuuksien pieneneminen ja kävelyn osuuden kasvu. (Liikkumistottumukset Helsingin seudulla 2018.) Myös kaupungin teettämässä tutkimuksissa kävelyn osuus on noussut selvästi, vaikka kehitys ei olekaan ollut suoraviivaista, ja kävelyn osuus on vaihdellut vuosittain. Vuonna 2020 kävelymatkojen osuus oli kaikkien tutkimusvuosien korkein. (Helsinkiläisten liikkumistottumukset 2010-2020).

Kävely kulkumuotona korostuu erityisesti kantakaupungissa asuvien keskuudessa, he tekivät 45 % kaikista matkoistaan kävelen vuonna 2019 ja 60 % vuonna 2020. Esikaupungissa asuvilla kävelyn osuus oli 35 % tehdyistä matkoista vuonna 2019 ja 47 % vuonna 2020. (Helsinkiläisten liikkumistottumukset 2019 ja 2020.)

Kävelyä koskevat muut linjaukset

Ennen kävelyn edistämishjelman laatimista Helsingin linjaukset ovat esiintyneet erillisissä strategioissa, ohjelmissa ja suunnitelmissa, joista merkittävin on Helsingin yleiskaava 2016. Lisäksi kävelyä on pyritty

edistämään Liikkumishjelmassa vuodelta 2018 sekä Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelmassa SUMP (Sustainable Mobility Plan) vuodelta 2017. Se puolestaan perustui aiempaan liikkumisen kehittämisselmaan LIIKE vuodelta 2013.

Helsingin liikennesuunnittelun yleisenä periaatteena on huolehtia ensimmäisenä kävelijöiden tarpeista. Tämän jälkeen huomioidaan järjestyksessä pyöräliikenteen, joukkoliikenteen, elinkeinoelämän kuljetusten ja henkilöautoilun tarpeet. Helsingin liikennejärjestelmän tavoitteet ja toimintalinjaukset on määritelty Helsingin liikkumisen kehittämisselmassa. Kaupunginhallitus hyväksyi ohjelman vuonna 2015 ohjeellisenä noudatettavaksi.

Helsingin kaupunkistrategian tavoitteena on olla hiilineutraali jo vuoteen 2030 mennessä. Strategian mukaan kestävien liikennemuotojen, kuten kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkumuoto-osuutta kasvatetaan ja samalla huolehditaan kaikkien liikennemuotojen kehittämisestä. Kävelyn edistäminen tukee näitä kaupunkistrategiassa asetettuja tavoitteita. Toimivassa kaupungissa on sujuvaa ja miellyttävää kävellä ja samalla liikkua kestävästi.

Kaupunkistrategian 2021-2025 mukaan käynnistämme keskustan elinvoimaprojektin, jossa panostetaan käveltävään ja viihtyisään kaupunkitilaan. Suunnitellaan kävelykeskustan kehitystä nojautuen viime kauden valmisteluun ja tuodaan ehdotus päätöksentekoon. Edistetään keskustan työpaikkojen ja palveluiden määrän ja intensiteetin kasvua, tapahtumien edellytyksiä sekä kulttuurin ja taiteen näkökulmaa.

Yksi aiemman kaupunkistrategian kärkihankkeista oli Liikkumishjelma (2018), joka pyrkii lisäämään helsinkiläisten aktiivista liikkumista muun muassa kävelyn määrää lisäämällä. Fyysisen ympäristön laadun, kuten ympäristön turvallisuuden, meluasteen ja viihtyisyyden, todetaan olevan yksi keskeisimmistä arkiliikkumista määrittävistä tekijöistä.

Helsingin yleiskaava 2016 perustuu raideliikenteen verkostokaupunkiin, jossa raideliikenteellä hyvin saavutettavat keskustat sisältävät asumista, työpaikkoja ja palveluita. Yleiskaavan kaavamerkintöjen liike- ja palvelukeskustan C1, kantakaupungin C2 sekä lähikeskustan C3 ympäristö tulee suunnitella ensisijaisesti jalankulkijan näkökulmasta.

Helsingin liikkumisen kehittämisselma (2013) tarkensi kaupunkistrategiaa (2013-2016) liikkumisen osalta ja ohjaa Helsingin kestävästä kaupunkiliikkumisen edistämistä. Kävelyn edistämishjelman kannalta oleellimmat linjaukset liittyvät kaupunkikeskustojen ihmisen mittakaavaiseen suunnitteluun sekä kävely-yhteyksien jatkuvuuden, virikkeellisuuden, esteettömyyden ja turvallisuuden kehittämiseen, joukkoliikenteen vaihtopaikkojen käyttäjälähtöiseen suunnitteluun ja lähisaavutetta-

vuuden parantamiseen ja liikenneverkon kehittämiseen kaupungin tiivistymistä tukien.

Tavoitteet

Helsingin ensimmäinen kävelyn edistämishjelma kokoaa kävely-ympäristön kehittämiseen liittyvät linjaukset. Kävelyn edistämishjelma sisältää käveltävän Helsingin vision 2030, vision perustuvat tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi.

Käveltävän Helsingin vision 2030 mukaan kävelyn edistäminen vie kohti kestävän kehityksen mukaista, hiilineutraalia, asuttavaa, terveellistä ja kilpailukykyistä Helsinkiä 2030. Kävely on Helsingissä ensisijainen liikkumismuoto, jota priorisoidaan suunnittelussa, toteutuksessa ja ylläpidossa. Kävely on erottamaton osa kaupunkielämää ja sosiaalista kanssakäymistä. Liikkumismuotona kävely on osa jokaista matkaa. Se on toimivin, tilatehokkain, ympäristöystävällisin, tasa-arvoisin ja terveellisin tapa liikkua.

Vision mukaan Helsinki on ympäristöystävällinen, vilkas ja eloisa, tuo hyvinvointia arkeen ja on elinvoimainen. Kävelyn edistäminen tukee kaupunkistrategiassa ja Hiilineutraali Helsinki 2035 toimenpideohjelmassa asetettuja liikenteen päästövähennystavoitteita lisäämällä kävelyn houkuttelevuutta ja suosiota. Kävely on Helsingissä paitsi tapa liikkua paikasta toiseen myös mahdollisuus nauttia ympäristöstä. Käveltävä kaupunki rakentuu paikallisista vahvuuksista ja tarjoaa vaivatonta, esteetöntä ja virikkeellistä jalankulkua arjen ja vapaa-ajan reiteillä. Riittävän tiivis, käveltävä, lähipalveluita tarjoava ja sekoittunut kaupunkirakenne tukee liikkumista kävellessä ja tuo siten kävelyn terveyshyötyjä. Käveltävä, lyhyiden etäisyyksien kaupunkirakenne kasvattaa yritysten ja ihmisten vuorovaikutusmahdollisuuksia. Tavoitteena on, että käveltävä kaupunkiympäristö on vetovoimatekijä Helsinkiin sijoittuville yrityksille ja osaajille.

Kävelyn edistämishjelma painottuu Helsingissä vahvasti kävelyn ydinalueiden ja asemanseutujen käveltävyyden edistämiseen osana Helsingin kaupunkikeskustojen kokonaisvaltaista kehitystä. Ohjelman neljä päätavoitetta ovat:

1. Kävelyn ydinalueita ovat raideliikenteen verkostokaupungin kaupunkikeskustat. Näitä alueita suunnitellaan ensisijaisesti jalankulkijan näkökulmasta alueelliset lähtökohdat huomioiden. Eri-tyisesti ydinkeskustan keskeisiä asiointi- ja oleskelualueita sekä kaikkia kaupungin asemanseutuja kehitetään toimivina, viihtyisinä ja turvallisina kävely-ympäristöinä.

2. Kävely on osa kestäväen liikkumisen palveluverkkoa, jossa palvelut ja työpaikat saavutetaan helposti ajankohdasta, tulotasosta ja autonomistuksesta riippumatta. Kävely on houkutteleva tapa liikkua kaupunkikeskustoissa ja osa jokaista matkaketjua.
3. Helsingissä kävely ei ole vain liikkumista, vaan olennainen osa toimivaa ja miellyttävää kaupunkielämää.
4. Kävelyn tutkimus, suunnittelu ja kokeilut muodostavat ehyen kokonaisuuden. Tutkimus ohjaa suunnittelua ja vastaavasta tutkimusta kohdennetaan kävelyn ydinalueille. Helsingin kaupunki mahdollistaa rohkeasti myös nopeita kokeiluja selvittämään erilaisten suunnitteluratkaisujen toimivuutta käyttäjien näkökulmasta.

Tavoitteet on muodostettu asiantuntijoille järjestettyjen työpajojen, asukaskyselyiden sekä tutkimuskirjallisuuden pohjalta. Tavoitteiden toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet on muodostettu yhdessä kaupunkiympäristön asiantuntijoiden, työn ohjausryhmän ja sidosryhmien kanssa.

Toimenpiteet

Helsingin kävelyn edistämishjelma sisältää 5 toimenpidettä.

Ensimmäiseksi toimenpiteeksi on määritelty kävelyn suunnitteluohjeen laatiminen. Kävelyn suunnitteluohje keskittyy Helsingin yleiskaavan 2016 keskusta-alueilla ja asemanseuduilla ottaen huomioon liikenteen ja maankäytön vuorovaikutuksen ja paikkalähtöisen suunnittelun. Tavoitteena on, että kävely-ympäristö huomioidaan suunnitteluprosesseissa oikeaan aikaan ja oikealla tavalla eri suunnitteluvaiheissa. Suunnitteluohje tarjoaa myös opastusta, miten kävely-ympäristön laatua voidaan parantaa tiiviissä kaupunkiympäristössä.

Toinen toimenpide on jalankulkuverkoston hierarkian määrittäminen, jossa priorisoidaan parannettavat kävely-yhteydet. Kävely-ympäristön kehittäminen vaatii onnistuakseen resurssien kohdentamista niihin paikkoihin, joissa vaikutus kävelyolosuhteisiin on suurin. Priorisoidun verkoston myötä varmistetaan, että kävelyverkostosta tulee yhtenäinen kokonaisuus ja että resurssit kohdistetaan tehokkaasti. Kävelyn priorisoitu verkosto voidaan laatia esimerkiksi kehittämisperiaatteiden, alue-suunnitelman tai kävely-ympäristön laatukartoituksen yhteydessä.

Kolmas toimenpide on jalankulun kunnossapidon hierarkian päivittäminen. Ympärivuotisen kunnossapidon laatu vaikuttaa mahdollisuuksiin liikkua. Kävelyn priorisoitu verkosto auttaa kohdistaman talvihoidon tar-

28.02.2022

Asia/22

peita, mutta lisäksi tulee huomioida muut talven liikkumisympäristön erityispiirteet.

Neljäs toimenpide on kävelyn tutkimuksen toimintasuunnitelman laatiminen. Tietopohjan saattaminen riittävälle tasolle edellyttää tutkimussuunnitelman laatimista jalankulkijoiden laskemiseksi, oleskelun määrien seuraamiseksi sekä kävely-ympäristön laadun arvioimiseksi. Tutkimukset ja laskennat kohdennetaan kävelyn ydinalueille ja priorisoidulle verkostolle. Tutkimustieto toimii parannustoimenpiteiden lähtötietona ja tuottaa tietoa kävelyn edistämisen laadullisten ja määrällisten tavoitteiden etenemisestä.

Esittelijä toteaa, että jotkut ohjelmassa mainitut kansainväliset tutkimukset ja selvitykset ovat jo suhteellisen vanhoja eivätkä kenties ole suoraan sovellettavissa Helsingin nykyisiin olosuhteisiin. Onkin toivottavaa, että tulevat toimenpiteet perustetaan viimeisimpiin tutkimustuloksiin ja Helsingissä tapahtuvaan seurantaan ja vuorovaikutukseen.

Viidentenä toimenpiteenä ovat kävely-ympäristön kokeilut. Kävelyyn liittyvän suunnittelukulttuurin uudistaminen edellyttää valmiutta kokeilla rohkeasti uusia ratkaisuja. Kokeilut avaavat mahdollisuuksia toteuttaa kevyesti ja nopeasti erilaisia ratkaisuja.

Tähän liittyen esittelijä pitää tärkeänä, että tulevat kokeilut pohjaavat laajaan vuorovaikutukseen, kaupungin eri viranomaisien hyvään yhteistyöhön sekä keskustan kävely-ympäristöjen käyttäjien ja yrittäjien osallistumiseen sekä kokeiluja suunniteltaessa että johtopäätöksissä. Palautteen perusteella mm. Vaasankadun ja Ehrenströmintien kesäkatukokeiluista on tässä valossa opittavaa.

Ohjelman vaikutukset

Terveys

Kävelyllä on tutkimuksissa havaittu lukuisia positiivisia terveysvaikutuksia. Kävelyolosuhteiden parantaminen, riittävän tiivis, käveltävä, lähipalveluita tarjoava ja sekoittunut kaupunkirakenne tukee liikkumista kävellessä ja siten kävelyn terveyshyötyjä yhdessä liikkumiseen kannustavien toimenpiteiden kanssa.

Kilpailukyky ja yritysvaikutukset

Kävelykeskustojen kehittäminen on vahva osa eurooppalaisten kaupunkikeskustojen kehittämistä ja kytkeytyy esimerkiksi matkailun edistämiseen. Käveltävyydellä on vaikutuksia myös kaupungin ja yritysten kilpailukykyyn. Parhaimmillaan kävelykadut ja muut kävely-ympäristöihin tehdyt parannukset lisäävät kävelijämääriä katutilassa ja

tutkimusten mukaan on havaittavissa positiivisia vaikutuksia kävelyalueen yritysten asiakasmääriin, liikevaihtoon, tuottoon, yritysten lukumäärään, asuin- ja liikekiinteistöjen arvoon, toimitilojen käyttöasteisiin ja vuokratuottoihin sekä yritystoiminnan tuottamiin verotuloihin.

Esittelijä toteaa täydennyksenä edellä mainittuun, että tilasto- ja kiinteistömarkkinatietoja ei kuitenkaan ole saatavissa yksittäisten katujen tai kävelyalueiden tarkkuudella.

Käveltävät yhdyskunnat tuovat infrastruktuurin rakentamiseen ja ylläpitämiseen liittyviä kustannussäästöjä sekä säästävät rakennusmaata. Lisääntyneen kävelyn positiiviset terveysvaikutukset tuovat kansantaloudellisia hyötyjä vähentyneinä terveyskuluina ja sairaspöissaoloina, pidentyneenä työurana ja lisääntyneenä tuottavuutena.

Siirtyminen kävelyyn ja kestäviin liikennemuotoihin vähentää henkilöautoilun tarvetta arjen liikkumisessa ja riippuvuutta auton omistamisesta. Henkilöautoilun vähentyminen vähentää liikenteen negatiivisia ulkoisvaikutuksia, kuten ruuhkia ja päästöjä. Tilatehokkaiden ja liikenneverkkoa vähiten kuormittavien liikkumismuotojen rooli sujuvan liikkumisen mahdollistamisessa kasvaa. Käveltävässä lyhyiden etäisyyksien kaupunkirakenteessa myös yritysten ja ihmisten vuorovaikutusmahdollisuudet kasvavat. Edelleen positiivisia seurauksia voivat olla lisääntyneet kasautumisedut, innovaatiohyödyt, parantunut asiakassaavutettavuus sekä työntekijöiden ja työpaikkojen kohtaavuus, ajalliset ja kustannukselliset säästöt sekä taloudellisesti positiiviset ulkoisvaikutukset. Viihtyisällä kävely-ympäristöllä on vaikutuksia myös kaupunkiympäristöjen laadulle ja sitä kautta mm. kaupungin vetovoimaan ja osaajien houkutteluun.

Esittelijä kiinnittää tässä yhteydessä huomiota ohjelmaa laadittaessa tehtyyn yritysvaikutusten arviointiin. Sen perusteella kävelypainotteiset keskustat vetävät yhdenlaisia yrityksiä puoleensa, kuten muotiin, oleskeluun ja viihtymiseen keskittyviä, tai rahoitus- ja konsultointialan palveluita tarjoavia yrityksiä, ja vastaavasti saattavat karkottaa sellaisia, joissa asiointi tapahtuu suurelta osin autolla. Lisäksi kaikkien yritysten kannalta on olennaista, että tavaralogistiikka saadaan järjestymään sujuvasti, koska kävelykaduilla tapahtuvalla huoltoliikenteellä on huomattava vaikutus käyttäjäkokemukseen.

Esittelijä huomauttaa myös, että erityisesti keskusta-alueilla lähes kaikki ovat lopulta jalankulkijoita. Kuitenkin tullessaan keskustaan suurin osa ihmisistä käyttää myös muita kulkumuotoja, mistä syystä keskustojen hyvästä saavutettavuudesta kaikilla kulkumuodoilla on huolehdittava.

Asuttavuus ja elävyys

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Kävelyn edistämiseksi on tärkeää panostaa kävely-ympäristöjen viihtyisyyteen, liikenteelliseen ja sosiaaliseen – koettuun ja faktiseen – turvallisuuteen sekä toimivuuteen. Kävely-ympäristöt ja -alueet voivat olla mahdollisuus myös julkisille kaupunkitiloille, tapahtumille, katumarkkinoille, palveluille, kohtaamisille ja oleskelulle. Pysähtymisellä ja oleskellulla on tärkeä merkitys osana kävelyä liikkumisen muotona ja kaupungin asuttavuutta.

Kaupungin käveltävyyttä on mahdollista edistää rakentamalla lisää tiiviitä ja käveltäviä kaupunginosia, joissa palvelut ovat lähellä. Samalla on kuitenkin huolehdittava suurempien viheralueiden saavutettavuudesta. Käveltävillä kaupunginosilla on havaittu olevan hyötyjä myös yhteisöllisyyden näkökulmasta.

Kävely on lähes kaikkien kaikilla matkoilla käyttämä, halpa ja siten tasa-arvoinen liikkumisen muoto. Käveltävyydeltään heikko kaupunkirakenne ja pitkät etäisyydet voivat rajoittaa eri ryhmien mahdollisuuksia käyttää kaupunkia. Käveltävät kaupunginosat ja hyvät kävely-ympäristöt lisäävät liikkumismahdollisuuksien tasa-arvoisuutta.

Ilmasto

Kompakti kaupunkirakenne ja riittävän tiiviit, käveltävät kaupunginosat ovat hiilidioksidipäästöjen vähentämisen ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta monin tavoin hyödyllisiä. Ne vähentävät henkilöautoilun sekä autonhankinnan tarvetta. Käveltävyyttä tukevat toimivat matkaketjut. Käveltäviin kaupunginosaan usein yhdistetty vehreys lisää kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen ääri-ilmiöihin. Tiivis rakentaminen säästää myös viheralueita ja siten hiilinieluja rakentamiselta. Tiivis kaupunkirakenne näyttää kuitenkin myös kannustavan kuluttamiseen, mikä näyttäytyy ilmastotavoitteiden näkökulmasta haasteena.

Vuorovaikutus

Ohjelmaa varten laadittiin asukaskysely Jalan kaupunginosissa, joka oli auki kesäkuussa 2019. Kyselystä laadittiin myös erillinen raportti Kainis, vihreä ja rauhallinen – Jalan kaupunginosissa -asukaskyselyn tulokset (Norppa & Hovi 2020). Tämän kyselyn analyysin lisäksi käytiin läpi vuoden 2018 Jalan kaupungilla –kyselyn tulokset. Lisäksi ohjelman sisältöön on voinut tulla tutustumaan näyttelytila Bryggassa syyskuussa 2019 sekä keskust kirjasto Oodin aulassa joulukuussa 2019.

Ohjelmasta on saatu lausunnot vammais- ja vanhusneuvostolta.

Kävelyn asiantuntijoille järjestettiin kaksi työpajaa, joista ensimmäinen toteutettiin toukokuussa ja toinen kesäkuussa 2019.

Asukaskyselyiden, järjestöjen ja asiantuntijoiden näkemyksiä hyödynnettiin ohjelman sisällön muokkaamisessa useaan otteeseen ja ne toimivat omalta osaltaan ohjelman lähtötietoina.

Ohjelman toteutus ja seuranta

Ohjelmassa on esitetty toteutusaikataulu kaikille toimenpiteille. Kävely-ympäristön kehittäminen edellyttää yhteistyötä ja sitoutumista kaupungin kaikilta toimijoilta. Kävely-ympäristön laatuun ei voida vaikuttaa ainoastaan yhdessä palvelussa, sillä kävely-ympäristön kehittäminen on riippuvainen useista toimijoista.

Jokaiselle toimenpiteelle on asetettu päävastuutahot tietyn toimenpiteen toteuttamisesta. Koska ohjelmassa on eri palveluiden toimintaa koskettavia ja yhteistyötä vaativia toimenpiteitä, on kävely-ympäristön kehittämisen koordinoinnille tarvetta.

Toimenpiteen laatimisvaiheessa tulee tunnistaa niiden keskeiset vaikutukset eri väestöryhmiin, yrityksiin sekä ilmastomuutoksen torjuntaan.

Ohjelmassa esitetyt toimenpiteet sisällytetään palveluiden vuosittaisiin toimintasuunnitelmiin. Ohjelman toimenpiteiden koordinoimista ja edistämistä varten perustetaan ryhmä, jossa tulee olla edustus jokaisesta ohjelman toimenpiteen vastuutahon palvelusta. Ryhmään voidaan lisäksi kutsua vierailevia jäseniä käsiteltävän teeman mukaan. Ryhmä valmistelee ohjelmasta vuosittain seurannan kaupunkiympäristölautakuntaan.

Esittelijä toteaa, että kävelyn edistämishjelma sivuaa kaupungin keskusta-alueella myös mm. liikenneturvallisuuden edistämiskysymyksiä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Keskustan elinvoimaa vahvistamaan on 1.9.2021 asetettu kaupungin ja elinkeinoelämän yhteistyöryhmä HELY, jonka vetovastuu on kaupunginkanslialla. On tärkeää, että tuleva kävelyn edistämistä koordinoiva ja seuraava työryhmä sekä HELY-ryhmä pitävät toisensa riittävällä tavalla informoituna toimenpiteidensä sisällöstä ja ajoituksesta. Sama toteamus koskee em. HELY-ryhmää ja liikenneturvallisuuden kehittämissuunnitelman 2022-2026 toteutuksen koordinoimista. Keskustan kävelävyyden, liikenneturvallisuuden ja elinvoiman kysymykset koskettavat laajasti kaupunkia, kaupunkilaisia ja yrityksiä sekä kaikkia liikennemuotoja. Siksi paitsi kaupungin eri toimialojen ja ulkoisten sidosryhmien, myös kaupunginkanslian eri osastojen nykyistä laajempi edustus on tulevassa ryhmässä toivottavaa.

Ohjelman toimenpiteet on ajoitettu vuosille 2021–2030. Ohjelmaa voidaan kuitenkin tarvittaessa päivittää ennen vuotta 2030. Ennen päivittämisen aloittamista on syytä tehdä tilannekatsaus siitä, missä on onnis-

tuttu ja missä on eniten kehitettävää, jotta ohjelman toimenpiteet kohdistuvat oikein ja ovat mahdollisimman vaikuttavia.

Esittelijä toteaa lopuksi, että Helsingin kävelyn edistämishojelman esitys kaupunginhallitukselle hyväksyttiin lautakunnassa 15.6.2021 eli juuri kuntavaalien jälkeen. Jotta ohjelman edistämiseksi olisi hyvät edellytykset myös uuden kaupunkistrategian pohjalta, sen käsittelyä siirrettiin Kasvun paikka -kaupunkistrategian 2021-2025 hyväksymisen jälkeiseen aikaan. Lisäksi kävelyn edistämishojelman kanssa samaan aikaan on ollut valmisteltavana Helsingin liikenneturvallisuuden kehittämishojelma, jossa yhtenä johtavana periaatteena on ollut jalankulun turvallisuuden parantaminen. Lautakunta esitti kaupunginhallitukselle tämän ohjelman hyväksymistä 26.10. 2021. Esittelijä pitää tarkoituksenmukaisena molempien ohjelmien käsittelyä yhtäaikaaisesti. Liitteenä oleva ohjelma on vielä luonnos, joka tullaan teknisesti päivittämään kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Tanja Sippola-Alho, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36154
tanja.sippola-alho(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kävelyn edistämishojelma korj. 3.2.2022
- 2 Asukaskyselyn tulokset -julkaisu
- 3 Vanhusneuvoston lausunto Kävelyn edistämishojelmasta
- 4 Vammaisneuvoston lausunto Kävelyn edistämishojelmasta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkiympäristölautakunnan rakennusten ja yleisten alueiden jaosto
Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Kaupunkiympäristölautakunta
Vanhusneuvosto
Vammaisneuvosto

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 15.06.2021 § 333

HEL 2020-003491 T 08 00 04

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

28.02.2022

Asia/22

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että Kävelyn edistämishjelma hyväksytään ohjeellisena noudatettavaksi.

08.06.2021 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pasi Rajala, Yleiskaavapäällikkö, puhelin: 09 310 20417
pasi.rajala(a)hel.fi

Henna Hovi, projektisuunnittelija, puhelin: 31021337
henna.hovi(a)hel.fi

Anne Karlsson, tiimipäällikkö, puhelin: 09 310 37444
anne.karlsson(a)hel.fi